

impresia că d-l Delavrancea a ajuns la cel mai înalt grad de perfecțiune, la care talentul d-sale poate să înalțe limba noastră» (p. 377)¹.

Cea de-a doua contribuție este cuvântarea rostită la înmormântarea lui George Coșbuc, care fusese ales membru al Academiei Române în 1916 (mort la 9 mai 1918; A.A.R., Seria II, Tom. XXXIX. 1916—1919, București, p. 102—103), cuvântare plină de o înaltă și caldă apreciere a marelui poet: «Țara întreagă și românimea pierde un poet, în sufletul căruia s-au reflectat mai bine de un sfert de veac toate aspirațiunile sănătoase ale neamului, în vorba căruia s-au întrupat, în cea mai frumoasă și mai curată formă, idealurile și durerile acestui neam. Coșbuc a fost cel mai mare între poeții noștri de astăzi: mare prin simțirea sa profundă și delicată, prin puterea sa de creațiune, prin cultura sa întinsă și prin adinca cunoaștere a sufletului românesc și a literaturii în care acest suflet s-a oglindit în cursul vremii. Aceste calități l-au făcut inițiatorul și reprezentantul de frunte al unui nou curent în literatura noastră, curentul optimismului sănătos, în deosebire de pesimismul perioadei anterioare, eminesciene» (p. 102).

Din aceste pasaje, ca și din multe altele, ne convingem cu ușurință de faptul că Ioan Bogdan era un savant multilateral, cu o înaltă «reputație științifică și de stilist de un rar talent», cum spune un recenzent al său (Em. P., «Conv. lit.», XLI, 1907, p. 837). De altfel, în articolul închinat memoriei lui I. Bogdan, publicat în «Buletinul Comisiei istorice a României» (vol. 3, 1924, p. I—VII), marele său prieten și colaborator Nicolae Iorga scria: «I. Bogdan, care a fost, ceea ce nu se știe îndeajuns — cum a[u] dovedit-o cumintea lui conducere a «Convorbirilor literare» și atâtea rapoarte de premii la Academia Română — un om de gust ales, un înțeleghător de literatură și care a scris studii de istorie care se așează printre cele mai frumoase ale epocii sale în toate țările, a început totuși și a rămas în fundul sufletului său, în ceea ce rîvna lui avea mai aprins și răbdarea lui mai stăruitor, un filolog» (p. I—II).

Dar nici o apreciere a lui Ion Bogdan — omul, patriotul și savantul — nu ni se pare mai cuprinzătoare ca vibrantele cuvinte rostite de I. Bianu, care l-a caracterizat drept «unul din cei mai luminați învățați ai poporului nostru, un om cu «simțul drept al datoriei, care l-a făcut să pună bună rînduială în orice serviciu sau însărcinare s-a aflat». Ioan Bogdan — spune I. Bianu — avea un «simț luminat de dreptate, care inspira totdeauna încredere deplină tuturor acelor cari aveau să fie judecați de dînsul în orice împrejurări ale vieții, sau care aveau trebuință de sfat și îndreptare». El avea un «caracter blind, împăciuitoare și prietenos, care i-a atras și asigurat prieteni statornici români din toate țările și străini din toate limbile», un «caracter bun, care făcea dintr-insul un coleg și un prieten ca frate, lucrînd totdeauna pentru bine, pentru pace, pentru dreptate»².

¹ În contextul acestei aprecieri elogioase și juste totodată, care se făcea ecoul opiniei publice largi, apare cu atît mai curioasă «păreră» unui membru al Academiei, At. Marienescu, care în ședința comisiei a formulat obiecții de o obtuzitate ce ne face să zîmbim astăzi. Și totuși, atunci, ele au cîntărit mult, căci în prima ședință votul a fost încert: 5 pentru, 5 contra, apoi 6 pentru, 6 contra și, în sfîrșit, 7 pentru și 4 contra. Dimpotrivă, judecata lui Ioan Bogdan a fost confirmată de istoricii literari ulteriori. Cf. G. Călinescu, *Istoria literaturii române*, București, 1941, p. 506—508. Vezi și A. I. Săndulescu, *Studiu introductiv la: Delavrancea, Scrieri alese*, vol. I, ESPLA, 1958, p. XLVII—XLVIII.

² Cuvinte rostite de d-l I. Bianu la mormîntul lui Ioan Bogdan, A.A.R. Seria II. Tom. XXXIX. 1916—1919. Partea adm. și dezb., București, 1921, p. 332.